

UO'K:323.3:329.78:008(575.1)

Sharofutdin XONIMOV,
O'zbekiston Respublikasi Yoshlar ishlari agentligi markaziy apparati bo'lim boshlig'i, PhD
E-mail:sharofiddin_2017@mail.ru

Siyosiy fanlar doktori O.Musayev taqrizi asosida

YOSHLARNING IJTIMOIIY-SIYOSIIY FAOLLIQI VA TASHABBUSKORLIGINI OSHIRISH HAMDA JAMIYATGA MADANIY VA MAFKURAVIIY JIHATDAN IJTIMOIIYLASHUVIGA DOIR XORIJIY TAJRIBALAR

Аннотация

Mazkur maqolada "ijtimoiy", "siyosiy", "faollik", "yoshlar", "huquqiy", "nazariy", "tashabbuskorlik", "xorijiy tajriba", "jamiyat" tushunchalari to'g'risida alohida adabiyotlarga tayangan holdagi to'g'ri va aniq ma'lumotlar keltirilgan. Mazkur tushunchalar xususida ilmiy talqinlar misollar bilan keltirib o'tilgan.

Kalit so'zlar: Yoshlar siyosati, ijtimoiy faol, siyosiy, yangi O'zbekiston, respublika, huquq, madaniyat, mafkura, tashabbuskor.

ПОВЫШЕНИЕ СОЦИАЛЬНО-ПОЛИТИЧЕСКОЙ АКТИВНОСТИ И ИНИЦИАТИВНОСТИ МОЛОДЕЖИ, А ТАКЖЕ МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ СОЦИАЛИЗАЦИИ МОЛОДЕЖИ В КУЛЬТУРНОМ И ИДЕОЛОГИЧЕСКОМ АСПЕКТАХ ОБЩЕСТВА

Аннотация

В данной статье подробно рассмотрены понятию «социальный», «политический», «активность», «молодежь», «правовой» и «теоретический», «Инициативность», «Зарубежный опыт», «Общество» на основе специализированной литературы. Научные трактовки этих понятий приведены с примерами, их сущность раскрыта точно и обоснованно.

Ключевые слова: Молодёжная политика, социально активный, политический, Новый Узбекистан, республика, права, инициативный, культура, идеология.

ENHANCING THE SOCIO-POLITICAL ACTIVITY AND INITIATIVE OF YOUTH, AS WELL AS INTERNATIONAL EXPERIENCES IN THE CULTURAL AND IDEOLOGICAL SOCIALIZATION OF YOUTH WITHIN SOCIETY

Annotation

This article provides accurate and reliable information about the concepts of "social," "political," "activity," "youth," "legal," and "theoretical", "Initiative", "Foreign experience", "Society" based on specialized literature. Scientific interpretations of these concepts are presented along with examples.

Key words: Youth policy, socially active person, Political, New Uzbekistan Republic, law, politician, initiator, culture, ideology.

Kirish. Yoshlar – har qanday jamiyatning kelajagini belgilaydigan muhim ijtimoiy guruh. Ularning ijtimoiylashuvi, ya'ni jamiyatning qoidalari, qadriyatlari va normalarini o'zlashtirish jarayonida turli omillar ta'sir ko'rsatadi. Ushbu jarayonda ayrim ma'naviy-mafkuraviy ta'sirlar manipulyativ tabiat kasb etib, yoshlarning ongiga salbiy ta'sir o'tkazishi mumkin.

Bizga ma'lumki, har qanday o'zining kelajagini o'ylaydigan davlat, eng avvalo yoshlarini har tomonlama yetuk va barkamol qilib tarbiyalashga alohida davlat siyosati darajasida ahamiyat qaratadi. Bugungi kunda aksariyat rivojlangan davlatlar tajribasida mana shunga guvoh bo'lishimiz mumkin. Jumladan:

Rossiya Federatsiyasida yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash hamda birlashtirish maqsadida, shuningdek, ularning ijtimoiy muammolari bilan shug'ullanish davlat tomonidan tartibga solinadi va 1992-yil sentabrdan hukumat tarkibida "Yoshlar ishlari bo'yicha" alohida davlat qo'mitasi faoliyat ko'rsatadi.

Rossiya Federatsiyasi Prezidenti va Mudofaa vazirligi tashabbusi bilan "Yunarmiya" umumrossiya harbiy-vatanparvarlik harakati tashkil etilgan bo'lib, u mamlakatning 84 ta hududidagi o'quvchi-yoshlar, harbiy-vatanparvarlik tashkilotlari, klublar va qidiruv guruhlarini qamrab olgan[13].

Mamlakatda Yoshlar ishlari bo'yicha Federal agentlikning asosiy faoliyatidan biri – yoshlarni tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash, ularni vatanparvarlik va

bag'rikenglik ruhida tarbiyalash hisoblanib, quyidagi tadbirlarga urg'u beriladi:

- umumrossiya harbiy-sport, vatanparvarlik ko'rik-tanlovlari va o'yinlarini tashkil etish;
- maktab va OTMlarda vatanparvarlik borasida ijodkorlik loyihalari bo'yicha tanlovlar o'tkazish;
- vatanparvarlik borasida filmlar yaratish, Internet maydonlar (veb-portal) faoliyatini yo'lga qo'yishga ko'maklashish va boshqalar[14].

AQShning har bir ta'lim muassasasida har bir yoshning tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash orqali yoshlar zarur ijtimoiy, madaniy, aloqa va boshqaruv qobiliyatlariga ega bo'ladilar.

Mamlakatda yoshlar siyosati konsepsiyasi yoshlarni siyosiy va huquqiy jihatdan rivojlantirishi davlat sektorining minimal ishtirokiga asoslanadi.

Yoshlarni ijtimoiy qo'llab-quvvatlash, xayriyalarni amalga oshirish va shu orqali ularda tegishli mafkurani shakllantirish nodavlat sektori zimmasida.

AQShda har bir maktabdagi maktab kengashi, kollejdagi talabalar kengashining qarorlari hamma uchun majburiydir.

Shuningdek, mamlakatning aksariyat maktablarida o'quvchilar har kuni dars boshlanishidan oldin qasamyod qilishadi: "AQShning ramzi bo'lgan bayroq, xudoning ortidagi ozod, adolatli va ajralmas bir millatga sodiqlikka qasamyod qilaman" ("I pledge allegiance to the Flag of the United States

of America, and to the Republic for which it stands, one Nation under God, indivisible, with liberty and justice for all”)[11].

Germaniyada yoshlarning 1/4 qismi turli yoshlar jamoat tashkilotlari va ittifoqlariga a'zo bo'lib, ularning aksariyati yoshlar orasida vatanparvarlik va milliy g'oya va mafkurani shakllantirish bo'yicha qator tadbirlarni amalga oshiradi.

Shuningdek, mamlakatda Yoshlar siyosiy madaniyatini yuksaltirish uchun madaniy tadbirlar bilan birgalikda, tashabbuskorlik va vatanparvarlik bo'yicha loyihalar, tanlovlar, uchrashuvlar, turli seminar va konferensiyalar doimiy ravishda tashkil etilishi yo'lga qo'yilgan.

Germaniyada MTTlar davlat tizimiga kirmasdan, ular mahalliy hokimiyat hamda cherkovlar vasiyligida faoliyat yuritadi. Shuningdek, mamlakatdagi korxona va tashkilotlar ham o'zining alohida MTTsiga ega bo'lishi mumkin.

MTTlar (elementarbereich) 3 yoshdan 6 yoshgacha bo'lgan bolalarni qamrab oladi. Ularning asosiy vazifasi – bolalarda fikrni ifodalash, muloqot qilish bo'lib, ularning har birida “Tafakkur ustaxonasi” faoliyati yo'lga qo'yilgan. Bu yerda vatanparvarlik va davlat mafkurasi bo'yicha boshlang'ich bilimlar berila boshlaydi.

Maktab pedagog-o'qituvchilari orasida iste'dodsiz o'quvchi yo'q degan asosiy g'oya hukmronlik qiladi. Ular har bir o'quvchining ochilmagan qirralarini kashf etish, tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash yangilik va ixtirolar ruhida tarbiyalashga intiladi.

Maktablarda “Fikrlayapmanmi, demak, yashayapman!” naqli oltin qoida sifatida qabul qilingan.

Hindistonda kinematografiya va qo'shiqchilik sohalari birinchi o'ringa qo'yiladi. Hindiston o'z aholisi ayniqsa, yoshlarini ijtimoiy jihatdan qo'llab-quvvatlash, ularni tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash hamda vatanparvarlik ruhi va davlat mafkurasini singdirishda qo'shiqlar, badiiy film va reklamalardan faol foydalanadi.

Bunda mamlakatning turli sohalarida (sport, raqs, harbiy, siyosiy va h.k.) erishgan yutuqlarini boshqa davlatlar bilan solishtirish, raqobat olib borish va g'alabaga erishish asosiy g'oyasi yotadi.

Aholiga vatanparvarlik ruhi va davlat mafkurasi kinofilmlar va multfilmlar orqali bosqichma-bosqich singdirib boradi.

Yoshlarda milliylik va vatanparvarlik tuyg'ularini shakllantirishda choy va shaxmat sport turidan ham foydalaniladi.

Xususan, choy muqovalarida – fil ustidagi jangchi, milliy libos (sari)dagi ayolni himoya qilayotgan hind askari, milliy cholg'u asbobini chalayotgan erkak, “Toj mahal” tasvirlangan[12].

Bular hind xalqi ongiga Vatan qadrini singdirib boruvchi asosiy mexanizmlardan biridir.

Singapur hukumati tomonidan ta'lim tizimida Fuqarolik va ma'naviy tarbiya bo'yicha (Civics and Moral Education) dastur joriy etilgan.

Shuningdek, 2001-yildan boshlab milliy ta'lim tizimida majburiy tarzda Ijtimoiy fanlar o'qitilishi joriy etilgan.

Ushbu ta'lim dasturi 3 ta yo'nalishdan iborat: samarali boshqaruv, barqaror iqtisodiy rivojlanish va millat birdamligi.

Ijtimoiy fanlar barcha yuqori sinf o'quvchilari (15-17 yosh)ga haftasiga 1,5-2 soatdan o'qitiladi.

Xitoy maktablarida musiqa va qo'shiq darslari yoshlarni yagona mafkura va g'oya atrofida ma'naviy, mafkuraviy va siyosiy tarbiyasida muhim ahamiyat kasb etib, vatanparvarlik bo'yicha 100 ga yaqin asarlar o'rgatiladi.

Shuningdek, Xitoy Kommunistik partiyasi tomonidan yoshlar tashabbuskorligini qo'llab-quvvatlash vatanparvarlikni

oshirish bo'yicha “National Spirit Online” o'yini ishlab chiqilib, unda Qizil Armiya saflarida yapon imperializmiga qarshi kurash jarayonlari aks etgan[15].

Afrika mamlakatlaridan biri bo'lgan Keniyada 20-oktabr – Mashujaa (Qahramonlar) kuni hisoblanib, mamlakat mustaqilligiga hissa qo'shganlarni sharaflash bayramidir.

Ushbu bayram doirasida davlat mafkurasini yoshlar ongiga singdirish ishlari amalga oshiriladi. Unga barcha yoshlar jalb etilib harbiylarning savlati va harbiy texnikalari namoyish etiladi. Harbiylarning liboslari mamlakat bayrog'i timsolidan olingan. Mamlakat bayrog'ini tiklayotgan 4 nafar keniyalik haykali – vatanparvarlik va davlat mafkurasi ramzi hisoblanadi.

Hozirgi paytda yoshlar degan davlat resursi to'g'risida unutmazlik muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ko'pgina rivojlangan davlatlarda “Yoshlarga oid davlat siyosati” degan tushuncha mavjud. Yoshlarga oid davlat siyosatini amalga oshirish har doim ham samarali hisoblanmaydi. Shuning uchun ham bu masalada boshqa davlatlarning tajribasini o'rganish qo'l keladi. Ko'pgina davlatlar hukumatlari oldida turgan asosiy vazifalardan biri yoshlarga oid siyosatning milliy modelini ishlab chiqish hisoblanadi. Shuning uchun ham yoshlarga oid siyosatni amalga oshirish jarayonida AQSh tajribasini o'rganish va uni tahlil qilish muhim ahamiyat kasb etadi.

Finlyandiya Milliy yoshlar Kengashi “Allianssi” tashkil qilingan bo'lib, mazkur organ o'z faoliyatini 1992-yildan buyon amalga oshirib kelmoqda. Uning asosiy maqsadi – yoshlar tashabbuskorligini oshirish, himoya qilish va ularning jamiyatga ijtimoiylashuvini ta'minlashdan iborat.

Turkiyada iqtidorli yoshlarni rag'batlantirishga qaratilgan ko'plab loyihalarni uchratish mumkin. Turkiyalik yoshlarni tashabbuskorligini yanada oshirish hamda ularni qo'llab-quvvatlashning madaniy jihatlaridan biri bu mashhur loyihalardan biri bu – Turkiya yoshlar mukofoti (Türkiye Gençlik Ödülleri) hisoblanadi. Ushbu mukofot turkiyegenclikodulleri.com sayti turkiyalik iqtidorli yoshlarni qo'llab-quvvatlash, rag'batlantirish maqsadida tanlov o'tkazadi.

Tanlov har yili 44 ta yo'nalish bo'yicha jami 440 nafar iste'dodli yoshlar bosh mukofot bilan taqdirlanadi[16].

Turkiya yoshlar siyosatining ustuvor yo'nalishi sifatida Respublika ularning bandligini ta'minlash masalasiga alohida e'tibor qaratadi.

Turkiyada yoshlar bandligi masalasiga katta e'tibor qaratiladi. Mamlakat statistika institutining (TUIK) ma'lumotlariga ko'ra, yoshlar o'rtasidagi ishsizlik 2018-yilda 34,2%ni tashkil etgan. Bu ko'rsatkich 2017-yilga nisbatan 0,7% ga ko'p demakdir. Ish bilan band bo'lgan yoshlarning 18,5% qishloq xo'jaligida, 31,4% sanoatda hamda 50,1% xizmat ko'rsatish sohasida faoliyat ko'rsatadi.

Aholi, xususan, yoshlar bandligini ta'minlashda Turkiya bandlik agentligi (İŞKUR) asosiy mas'ul tashkilot hisoblanadi. Shuningdek, Yoshlar va sport vazirligi qoshida 300 ga yaqin yoshlar markazlari faoliyat ko'rsatib, yoshlar uchun bepul malaka oshirish kurslari tashkil qilgan.

Olib borilayotgan islohotlarga qaramasdan, Turkiyada yoshlarga oid davlat siyosatini amalga oshirishda ayrim muammolar saqlanib qolmoqda.

Turkiya xorijiy davlatlarga ko'plab migrantlar jo'natishi bilan ham e'tiborga loyiq. Dunyo bo'yicha turkiyalik migrantlar 4,3 mln. nafar bo'lib, ularning aksariyati Germaniya, Fransiya va Niderlandiyada istiqomat qiladi. Oxirgi o'n yillikda xorijga ketayotgan migrantlar orasida yoshlarning soni sezilarli oshdi. Turkiyalik bilimli, iqtidorli yoshlar AQSh, Kanada, Buyuk Britaniya va Avstraliya kabi davlatlarga chiqib ketmoqda.

Mamlakatdagi ichki migratsiya jarayoni ham keyingi yillarda sezilarli ravishda tezlashdi. Bu harakat asosan

qishloqdan shaharga tomon rivojlanish tendensiyasi tarzida ko'zga tashlanmoqda.

15-29 yoshlilar orasida ichki migratsiya 55%ni tashkil etmoqda. Buning natijasida Turkiyaning chekka hududlarida bilimli, iqtidorli yoshlar soni kamayib ketmoqda.

Ta'lim sohasidagi bunday yomon ko'rsatichga, oxirgi o'n yildan buyon doim o'zgartirish kiritilayotgan maktab dasturlari, imtihonlar va baholash tizimi sabab bo'lmoqda. Murat Yetkinning qo'shimcha qilishicha, o'qituvchilar saviyasining tushib borayotgani ham mazkur muammoni yanada og'irlashtirmoqda.

Shunga qaramay, Turkiyada yoshlarga oid davlat siyosatini amalga oshirishda bir qator tajriba sifatida foydalanish mumkin bo'lgan ijobiy tendensiyalar ham mavjud.

Germaniya o'z yoshlarini tashabbuskorligini qo'llab-quvvatlash hamda ularda milliy g'oyani singdirish va shakllantirishda birinchi navbatda ekologiya, zo'ravonlik, xorijliklarga nisbatan dushmanona munosabat singari muhim prinsipial g'oyalar ko'tariladi.

Germaniyada yoshlarga oid siyosati yoshlarning ijtimoiy qobiliyatlarini ochib berish, ijtimoiy jihatdan mahrum bo'lganlarni himoya qilish va ularga ko'mak berish yo'li bilan ularni mustaqil shaxsga aylanishiga yordam beradi.

Singapurda yoshlar bilan ishlash va ularning intilishlarini qo'llab-quvvatlash maqsadida BMTning "Yoshlar – 2030" strategiyasi hayotga tadbqiq etib kelinmoqda.

- AQShda yoshlarga oid yagona davlat siyosati yuritilmaydi;

- AQShda amalga oshirilayotgan yoshlarga oid siyosatning neokonservativ modeli yoshlarning eng kam himoyalangan va eng kam ta'minlangan qismiga mablag'larni sarflash va yordamga muhtojlar miqdorini aniq chegaralashni nazarda tutadi[10].

Boshqa davlatlardan farqli ravishda Yaponiyada yoshlar orasida ishsizlik singari dolzarb muammo mavjud emas.

Bundan tashqari, mamlakatda yoshlarga oid siyosat BMTning Bolalarni himoya qilish Konvensiyasiga asoslanadi.

Parlamentarizm instituti shakllanayotgan O'zbekistondan mamlakat uchun Yaponiya yoshlar palatasi muhim ahamiyat kasb etadi. Chunki, ularda ham milliy xarakter, vatanparvarlik g'oyalari birinchi o'rinda turadi. Shu bois ilmiy tadqiqotimizning xorijiy tajribalar qismida Yaponiyada ushbu yo'nalishda amalga oshirilgan va amalga oshirishga yo'naltirilgan o'ziga xos tizimni kengroq tahlil qilishga alohida o'rin ajratdik.

Yaponiyada yoshlarga oid davlat siyosati strategiyasi va yoshlarga doir dasturlarning ayrim jihatlari:

Me'yoriy-huquqiy hujjatlar.

Yaponiyada Yoshlarga oid siyosatni tartibga soladigan amaldagi qonunchilik 2010-yilda qabul qilingan "Bolalar va yoshlarni rivojlantirish va qo'llab-quvvatlashga ko'maklashish to'g'risidagi" qonunga va ayrim qonun osti hujjatlariga asoslanadi.

Bu milliy siyosat dunyodagi global tendensiyalar sharoitida yoshlarning sog'lom turmush tarzi, ularning yapon jamiyatiga ijtimoiylashuvi va integratsiyasi g'oyalarini ilgari suradi.

Hukumat tarkibida yoshlar taraqqiyoti siyosatini amalga oshirish uchun Ta'lim, madaniyat, sport, fan va texnologiyalar vazirligi javob beradi.

Tashkilotlar.

Yaponiyaning yana bir muhim institutlaridan biri – bu 1951-yilda tuzilgan Yoshlar tashkilotlari Milliy Kengashi (Milliy Kengash) Yaponiya umummilliy yoshlar tashkilotlarini birlashtiradi.

Parlamentarizm instituti shakllanayotgan O'zbekistondan mamlakat uchun Yaponiya yoshlar palatasi muhim ahamiyat kasb etadi.

Yaponiya yoshlar palatasining shakllanishiga AQSh katta ta'sir o'tkazgan bo'lib, ikkinchi jahon urushidan keyin AQShning Yaponiya boshqaruv tizimlarini o'z nazoratiga olganligi bilan izohlanadi.

Hozirgi kunda Yaponiya Yoshlar palatasi – 20 yoshdan 40 yoshgacha bo'lgan aholi qatlamini o'z ichiga olgan notijorat tashkilotdir.

Yaponiya Yoshlar palatasi o'z faoliyatini 1949-yilda Tokio savdo-sanoat palatasi sifatida urushdan keyin Yaponiyaning iqtisodiyotini tez sur'atlarda tiklash maqsadida tashkil etilgan.

Umuman olganda, yoshlarga oid siyosatni amalga oshirish masalasiga milliy yondashuv barcha davlat organlarining yoshlar ishlari bo'yicha jamoatchilik tashkilotlari bilan o'zaro munosabatlarda mas'uliyatlarni qat'iy taqsimlanishida namoyon bo'ladi.

Xulosa sifatida yana bir muhim omilni keltirish lozim – bu kuchli milliy g'oya va mafkura.

Mamlakat ijtimoiy-madaniy rivojida iste'dodli, fidoyi ijodkor kreativ fikrlaydigan yoshlar muhim ahamiyat kasb etadi. Yoshlar muammolarini har tomonlama tahlil qilish va o'rganish, muammoning kelib chiqish sabab va omillarini nazariy jihatdan mushohadalash, muammo borasida mustaqil fikr yuritish, muammoni hal etishning imkoniyatlarini tahlil qilish va uni yechishning eng maqbul yo'lini topishga qodir bo'lishlari uchun ularda ijodiy tafakkur va kreativlikni parvarish qilish muhim ahamiyatga ega.

ADABIYOTLAR

1. "Davlat boshqaruvini yangilash va yanada demokratlashtirish hamda mamlakatni modernizatsiya qilishda siyosiy partiyalarning rolini kuchaytirish to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyaviy qonuni // O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2007 y., 15-son, 153-modda.
2. "Mahalla institutini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmoni. // O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2017., 6-son, 69 - modda.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyev tomonidan ilgari surilgan "2017-2021-yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha harakatlar strategiyasi" // Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 23.01.2018 y., 06/18/5308/0610-son.
4. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. – T.: O'zbekiston, 2017.– 32.b
5. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. –T.: O'zbekiston, 2017.– 56 b.
6. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. –T.: O'zbekiston, 2017. – 488 b.
7. Almond G. Comparative political Systems // The Journal of Politics. Vol. 18.-1956. № 3.
8. Almond G. Verba S. The Civil Culture: Political Attitudes and Democracy in five Countries.- Princeton, 1963.
9. Almond G., Verba S. The civil Culture Revisited. – Boston, Toronto, 1980; Tucker R. Political Culture and Leadership in Soviet Russia. – N.Y.-L., 1987; Зарубежная политология: словарь-справочник. - С. 237-239.

10. Зеленин А. А. “Национальная модель реализации молодежной политики в Соединенных Штатах Америки”. Кемерово: Кемер. гос. Университет, – 2009. С. – 12.
11. Teshaboyev A. 2021-yil sarhisobi: yoshlarga oid davlat siyosatida mutlaqo yangi tizim amalda. <https://lpri.uz/022021/>
12. Shomurodov S. Hindiston elchisi: “O‘zbekiston “IT” yo‘nalishida ulkan muvaffaqiyatlarga erishishga qodir”. <https://www.xabar.uz/tehnologiya/hindiston-elchisi-ozbekiston-ayti-yonali>;
13. Социально-молодежная работа: международный опыт / Госкомитет РФ по делам молодежи; Ин-т молодежи; Центр образования молодежи “Демократия и развитие”. – Москва: Наука, 997. – С. 118.
14. Muhammadjonov G‘. Jamiyat barqarorligini ta‘minlashda milliy g‘oyaning zarurati: milliy va xorijiy tajriba//Xalq so‘zi 2023, 5-yanvar.
15. O‘zbekiston va Xitoy yoshlarining loyihasi – “Yosh sardor X”. <https://kun.uz/news/2019/01/24/ozbekiston-va-xitoy-yoshlarining-loyihasi-yosh-sardor-x>.
16. Tadjidinov I. Yoshlarga oid siyosatni amalga oshirishda xorijiy davlatlar tajribasining tashkiliy institutsional tahlili. “Zamonaviy dunyoda ijtimoiy fanlar: nazariy va amaliy izlanishlar” nomli ilmiy, masofaviy, onlayn konferensiya. Downloads/ZDIF2408.pdf